

Sammanträde med Överförmyndarnämnden

Tid: 2021-10-12, kl. 18:00

Plats: Väktaren, Rådhuset, Alingsås

Lady France Mulumba (KD), Ordförande	Anthon Gustavsson, Sekreterare
--	---------------------------------------

Ärendelista

1. Information och överläggningar
A/ Information från överförmyndarnämndens verksamhet.
B/ Information om inspektion från Länsstyrelsen.
2. Anmälan om jäv
3. Ärenden med felregistrering avseende förordnande och felaktigt arvodesbeslut, 2021.013 ÖN
4. Mål för granskning 2022, 2021.017 ÖN
5. Entledigande av god man, 11 kap 20 § föräldrabalken, 2021.008 ÖN
6. Entledigande av god man, föräldrabalken 11 kap. 20 §, 2021.014 ÖN
7. Redovisning av delegationsbeslut

Ärenden med felregistrering avseende förordnande och felaktigt arvodesbeslut

3

2021.013 ÖN

Datum: 2021-09-03
Handläggare: Linda Silander
Direktnr:
Diariennr: 2021.013 ÖN

Överförmyndarnämnden

Felregistrering avseende förordnande och ersättning för felaktigt arvodesbeslut

Ärendebeskrivning

I samband med Länsstyrelsens inspektion av överförmyndarnämndens verksamhet 2020 upptäcktes att det gjorts felregistrering av omfattning i vissa ärenden.

Förvaltningen har på uppdrag av överförmyndarnämnden gått igenom alla aktiva ärenden och kontrollerat att uppgifterna i den fysiska akten överensstämmer med uppgifterna i verksamhetssystemet Wärna Go. 19 ärenden har hittills identifierats där omfattningen i systemet varit mer omfattande än vad tingsrätten faktiskt beslutat om.

Förvaltningens yttrande

Förvaltningen ser positivt på att felaktigheterna nu uppdagats och därmed kan åtgärdas. Den frågan som då uppkommer är hur mycket arvode som blivit felaktigt beslutade och utbetalda som en följd av detta.

Enligt föräldrabalken 12 kap. 16 § har förordnade ställföreträdare rätt till ett skäligt arvode för uppdraget. Om huvudmannens skattepliktiga bruttoinkomst och/eller huvudmannens tillgångar överstiger vissa belopp är det huvudmannen som betalar arvodet liksom de sociala avgifterna. Det är endast i de fall då huvudmannen har betalat arvode på felaktiga grunder som förvaltningen har bedömt att åtgärder bör vidtas. I de fall kommunen har stått för arvodet, eller om ställföreträdaren inte begärt arvode alls, är bedömningen att vi endast ska korrigera omfattningen i verksamhetssystemet och samtidigt uppmärksamma ställföreträdaren på detta.

Av SKR:s cirkulär 18:7 Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare följer att bevaka rätt bör arvoderas per timme om åtgärderna avser speciella händelser, som är att betrakta utöver normala. Med det avses till exempel att huvudmannen varit delägare i dödsbo som ställföreträdaren fått hantera eller att ställföreträdaren sålt en fastighet. I övrigt skriver SKR att bevaka rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för dennes person. Avseende arvode för att förvalta egendom och sörja för person förespråkar SKR att arvode utgår med procent av prisbasbeloppet. I de aktuella fallen har ställföreträdaren både fått ett visst arvode för att förvalta egendom och ett visst arvode för att sörja för person. Hade omfattningen varit korrekt registrerad i systemet borde ställföreträdaren endast ha fått arvode för att förvalta egendom och ingenting för att sörja för person.

Det bör i bedömningen tas i beaktande att de felaktiga registreringarna gjorts för många år sedan, i vissa fall så långt tillbaka i tiden som mitten av 90-talet. Både ställföreträdare och huvudman har med stor sannolikhet varit av uppfattningen att uppdraget har omfattat att sörja för person och därmed agerat utifrån det antagandet och agerat i god tro.

Huvudmannen har således fått den hjälp som arvodet har omfattat. Det är dock inte korrekt hanterat av kommunen då det saknas ett formellt beslut från tingsrätten.

Enligt Skadeståndslag (1972:207) 3 kap. 2 § ska en kommun ersätta personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande kommunen svarar. Förvaltningens bedömning är att enskild som skulle väcka talan mot kommunen i frågan sannolikt skulle få rätt till skadestånd.

Förvaltningen föreslår utifrån ovanstående att enskilda som betalat arvode för del av uppdrag som inte varit formellt beslutat av rätten ska ha rätt till ersättning. Ersättningen ska motsvara det felaktiga arvodet inklusive motsvarande del av sociala avgifter per år som ersättning felaktigt betalats, samt att rätt till ersättning begränsas att den endast omfattar ärenden som fortfarande är aktiva. Rätt till ersättning ska också begränsas till att endast omfatta arvodesbeslut som är fattade för mindre än tio år sedan. Detta utifrån 2 § Preskriptionslagen (1981:130) där det framgår att en fordran preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Fordran bedöms ha uppkommit den dag då arvodesbeslutet fattades. Vidare föreslår förvaltningen att ränta på de aktuella beloppen ska utgå med det aktuella årets gällande referensräntan plus två procentenheter, i enlighet med räntelagen (1975:635) 2 och 5 §§.

Ekonomisk bedömning

Kostnaden för återbetalning av felaktigt arvode inklusive ränta beräknas uppgå till ca 384 900 tkr. Kostnaderna härrörs från år 2011-2020 och ska därmed inte belastas överförmyndarnämndens budget 2021.

Förslag utöver återbetalning av felaktigt arvode inklusive ränta innebär inga ekonomiska konsekvenser utöver administrativ tid.

Bilaga Utredning genomgång av ärenden- felaktig registrering avseende förordnade och ersättning för felaktigt arvodesbeslut

Förslag till beslut

Utredningen godkänns.

Förvaltningen får i uppdrag att ersätta enskilda som har betalat arvode till god man eller förvaltare för del av uppdrag som inte varit beslutat av tingsrätten i aktiva ärenden. Ersättningen ska motsvara det felaktiga arvodet och motsvarande del av arbetsavgiften per år som arvode felaktigt betalats. Ränta på beloppet ska utgå med det aktuella årets gällande referensränta plus två procentenheter, dock lägst 2%.

Arvodesbeslut som är äldre än tio år omfattas inte av beslutet på grund av preskription.

Beslutet ska skickas till

Överförmyndarenheten, KLK

Cecilia Knutsson
Stabschef
tjänsteskrivelse, 2021-09-30hef

Linda Silander
EnhetscCecilia Knutsson, Godkännare

Utredning genomgång av ärenden – felregistrering avseende förordnande och ersättning för felaktigt arvodesbeslut (Dnr 2021.013 ÖFN)

Enligt handlingsplan för att åtgärda brister som framkommit i Länsstyrelsens tillsyn 2020 av överförmyndarnämnden, beslutad av överförmyndarnämnden 2020-12-15 §17, ska en samlad utredning göras utifrån vad som framkommit i arkivgenomgång av samtliga ärenden. Det rör felregistrering avseende förordnande och ersättning för felaktigt arvode.

Bakgrund

Ett godmanskap eller förvaltarskap kan anordnas av rätten med olika omfattning. Det vanliga är att omfattningen avser att god man/förvaltare ska bevaka sin huvudmans rätt, förvalta dennes egendom och sörja för dennes person. Det förekommer dock att omfattningen beslutas vara både mer eller mindre omfattande.

Att sörja för huvudmannens person innebär enligt dagens praxis att med regelbundenhet besöka sin huvudman för att följa upp dennes personliga situation. Det ingår också att följa upp att de insatser som samhället beslutat om utförs och att se till att huvudmannen har sysselsättning och fritidsaktiviteter i den mån hen önskar och har behov av.

Sammanfattningsvis kan denna del av uppdraget sägas vara att hålla vakande öga över huvudmannens livssituation. Det är idag norm att ett uppdrag bör omfatta alla tre delar för att huvudmannen ska få heltäckande hjälp.

Förr var det mer vanligt att i de fall en anhörig till huvudmannen förordnades såsom god man eller förvaltare beslutades det att uppdraget inte skulle omfatta att sörja för person. Detta grundade sig i en annan syn på den delen av uppdraget än den som är vedertagen dag.

Av någon anledning har det i vissa av dessa ärenden lagts in en annan omfattning i ärendehanteringssystemet än vad rätten beslutat om utan att saken har prövats av rätten (så kallad jämkning). Ärendet har sedan rullat på under åren och det har bytts ställföreträdare, i vissa fall flera gånger, till en utomstående person.

Konsekvensen av denna hantering i de fall där ställföreträdaren har begärt arvode är att arvode har beslutats för att sörja för person, trots att det formellt inte ingått i ställföreträdarens uppdrag.

Det är svårt att så här långt senare säga exakt hur felaktigheterna kunnat uppstå. Troligtvis är det en kombination av handhavandefel i samband med att handläggningen digitaliserades och uppgifterna överfördes till ett verksamhetssystem och okunskap. Det är möjligt att dåvarande tjänstepersoner och förtroendevalda inte hade tillräckligt goda kunskaper på området och därför inte känt till att omfattningen av ett uppdrag inte kan ändras med mindre än att frågan behandlas av rätten genom en jämningsansökan.

Sammanställning av ärenden och aktualitet

Handläggarna har under hösten 2020 och under våren 2021 gått igenom samtliga aktiva ärenden och jämfört fysisk akt i arkivet med inlagda uppgifter i verksamhetssystem Wärna Go.

I denna genomgång har hittills 19 ärenden identifierats med felaktigheter avseende att inlagda uppgifter i verksamhetssystemet inte överensstämmer överens med de handlingar som förvaras akten i arkivet. I några ärende har beslut från tingsrätten inte funnits i akten i arkivet. Det rör ärenden i ett tidsspann 1994 – 2019.

Utifrån att alla uppgifter inte har funnits i verksamhetssystemet har det i vissa ärenden varit oklart att ställföreträdarens uppdrag inte har omfattat alla tre delar, det vill säga bevaka rätt, förvalta egendom, sörja för person. Denna oklarhet har både omfattat handläggningen i systemet, men även ställföreträdaren som många gånger fått ett registerutdrag där det står att alla delar ingår. Det vanligaste är att ställföreträdarens uppdrag omfattar alla delar, men uppdraget kan också vara begränsat till en eller två delar. Att sörja för person innebär en intressebevakning av huvudmannens personliga omständigheter.

I 19 ärenden har uppgifterna i verksamhetssystemet varit att ställföreträdarnas uppdrag har omfattat alla tre delar fastän detta inte har varit tingsrättens beslut. Detta innebär att ställföreträdaren har utfört ett uppdrag som inte har ingått i uppdraget och att huvudmannen har fått betala för felaktigt arvodesbeslut dvs arvode även för att sörja för person. Det har framgått av redovisningen att ställföreträdaren har utfört uppdraget i alla tre delar och att ställföreträdaren har agerat i god tro. Det som varit oklart är den formellt beslutade omfattningen av uppdraget.

I ett ärende finns en tjänsteanteckning men inget formellt beslut om arvode. I två fall har de felaktiga besluten fattats av annan kommun.

Utifrån att det rör arvodesbeslut som i vissa fall är äldre än tio år blir preskriptionslagens bestämmelser om 10-årig preskriptionstid gällande. Alla arvodesbeslut som avser redovisningsåren mellan 1994 och 2010 är därmed preskriberade.

Nedan följer en sammanställning av aktuella ärenden och arvodesbeslut. Längst till höger finns en kommentar avseende om ärendet är jämkat (utökat) med att sörja för person i tingsrätten.

Ärendeakt nummer	År arvodesbeslutet avser	Aktualitet	Läkarintyg	Jämkat SFP
Akt 25	2005	Preskriberad	Ja, HM förstår	2020-07-10
Akt 61	2001, 2005, 2006, 2007	Preskriberad	Ja, HM förstår	2020-12-16
Akt 116	2000, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 2014, 2015, 2017, 2018, 2019	Preskriberad Ej preskriberad	Ja, HM ur stånd	2021-02-09
Akt 178	2002, 2005, 2008 2013	Preskriberad Ej preskriberad	Ja, HM ur stånd	2020-12-17
Akt 301	2004 2013, 2014	Preskriberad Ej preskriberad	Ja, HM ur stånd	2017-03-07
Akt 320	1998, 2003, 2005	Preskriberad	Ja, HM ur stånd	2020-10-27
Akt 502	2002, 2005, 2008, 2009, 2010 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016	Preskriberad Ej preskriberad	Ja, HM ur stånd	2017-05-24
Akt 574	1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020	Preskriberad Ej preskriberad	Ja, HM förstår	2021-08-19
Akt 561	2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 2011, 2012, 2013, 2014, 2017, 2018, 2019	Preskriberad Ej Preskriberad	Ja, HM ur stånd.	Nej, ansökan är gjord.
Akt 686	2001	Preskriberad	Nej, HM förstår.	Nej
Akt 887	2002, 2011, 2015, 2016, 2019	Preskriberad Ej preskriberad	Ja, HM förstår	Nej
Akt 931	2001, 2002, 2003, 2004, 2005	Preskriberad	Ja, HM förstår	2019-09-25
Akt 1204	2005, 2006, 2007	Preskriberad	Ja, HM förstår	2018-11-08

Akt 1210	1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000 (annan kommun), 2008, 2009, 2010	Preskriberad	Ja, men det finns ingen bedömning	2019-01-25
	2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2013, 2017, 2018	Ej preskriberad		
Akt 1400	2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 SR, 2018 ÅR	Ej preskriberad	Ja, HM förstår	2019-03-08
Akt 1065	Tjänsteanteckning 2014 – inget formellt beslut.	Ej preskriberad	Ja, HM förstår	HM avliden 31/12 2020
Akt 1612	2008, 2009, 2010	Preskriberad	Ja HM förstår	2019-06-12
	2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018	Ej preskriberad		
Akt 2280	2013, 2014, 2015, 2016	Ej preskriberad	Ja, men det finns ingen bifogad bedömning	2017-03-08
Akt 3031	2012 (annan kommun), 2018	Ej preskriberad	Ja, med det är oklart i läkarintyg	Nej

Efter bedömningen om preskription kvarstår 13 ärenden som ska fortsätta att handläggas. Det kan dock förekomma att enstaka ärenden ännu inte har uppmärksamats, trots en noggrann genomgång. Ny rutin har införts för överflyttade ärenden där kontroll alltid görs mot det ursprungliga beslutet innan ärendet läggs upp i verksamhetssystemet.

Av läkarintygen i de aktuella ärendena framgår att 9 st huvudmän har förmåga att förstå, att 6 st huvudmän är ur stånd och att det är oklart i 3 ärenden.

Tidigare har det varit praxis att föräldrar som blivit förordnade som god man i samband med att barnet blivit myndigt inte har haft att sörja för person i sina uppdrag. I flera av dessa ärenden har föräldrarna bytts ut mot en utomstående god man när de själva inte orkat ha uppdraget längre. Det verkar som att det då i vissa fall har lagts till sörja för person i omfattningen, trots att det inte beslutats om jämkning av rätten.

I flera ärenden har antingen handläggarna eller ställföreträdaren själv begärt jämkning, det vill säga att tingsrätten ska ompröva beslutets omfattning. Om tingsrätten beslutar om jämkning i ärende, så visar det att tidigare beslut därmed inte är fel i sak, men har gjorts på felaktiga grunder. Alla ansökningar om jämkning har inte beslutats av tingsrätten ännu, men av de ärenden som är klara har tingsrätten gått på överförmyndarens linje och utökat omfattningen.

Förslag till fortsatt hantering

Överförmyndarnämnden ska ta ställning till fortsatt hantering.

Kommunledningskontorets förslag är att berörda huvudmän i de aktuella ärendena ska informeras om att de har möjlighet att få ersättning för felaktigt utbetalade arvoden för åren 2011 – 2020 i de fall de betalat arvode för att sörja för person. Det rör huvudman i akt 116, 178, 301, 502, 561, 574, 887, 1210, 1400, 1612, 2280, 3031. Sammanlagt tolv akter och 64 enskilda arvodesbeslut.

Förvaltningen har haft kontakt med företrädare för andra kommuner som hanterat samma situation (Mölndal och Kungälv). Båda dessa har beslutat att huvudmän som själva betalat arvodet på felaktiga grunder ska ha rätt till ersättning motsvarande det felaktiga arvodesbeloppet plus den del av de sociala avgifterna som är kopplat till det utbetalade arvodet.

Det är viktigt att huvudmannen, eller dennes nuvarande ställföreträdare, ansöker om beloppet skriftligen så att kommunen har underlag på vad som betalats och att den enskilde i och med det godtar ersättningen och inte gör ytterligare anspråk.

Förvaltningen har tagit fram vissa principer för vilka ärenden som ska omfattas av beslutet och föreslår också att ränta ska utgå på beloppen.

Den totala summan beräknas exakt när förvaltningen fått ett beslut att verkställa, eftersom det kan tillkomma något ärende som ännu inte uppmärksammas. Uppskattningsvis handlar det om 384 900 kr i felaktiga arvoden inklusive sociala avgifter och ränta (referensränta + 2 %).

Alingsås 2021-09-29

Cecilia Knutsson

Stabschef

Linda Silander

Enhetschef överförmyndarsamverkan

Mål för granskning 2022

4

2021.017 ÖN

Datum: 2021-10-04
Handläggare: Linda Silander
Direktnr:
Diariennr: 2021.017 ÖN

Överförmyndarnämnden

Mål för granskning 2022

Ärendebeskrivning

Överförmyndarnämnden är en myndighet vars kärnuppdrag är att utöva tillsyn över ställföreträdare. Tillsynen sker i huvudsak genom granskning av årsräkningar.

Målen för granskningen av årsräkningar ska ligga till grund för samverkansorganisationens prioriteringar mellan olika ärendetyper.

Förvaltningens yttrande

Granskning av årsräkningar är en viktig del av överförmyndarnämndens verksamhet. Enligt beslut från justitieombudsmannen bör granskning av en årsräkning slutföras inom sju månader från det att årsräkningen har mottagits.

Länsstyrelsen kom 2019 med nationella riktlinjer för överförmyndare på området redovisning och granskning. Här framgår att granskningen av ställföreträdarnas redovisning bör genomföras på ett systematiskt sätt enligt utarbetad rutin för granskningen. I rutinen kan fastställas att samtliga verifikat avseende de utgifter som överstiger en angiven beloppsgräns, generellt eller i förhållande till inkomst- och förmögenhetsnivå, begärs in. Detta har gjorts genom att förvaltningen tagit fram dokumentet Granskningsrutin.

Länsstyrelsen skriver också att överförmyndaren ska bedöma i vilka ärenden och i vilken typ av poster i redovisningen det finns störst risker för allvarliga ekonomiska skador för huvudmannen om ställföreträdarens förvaltning brister. Genom en sådan riskvärdering kan överförmyndaren bedöma behovet av en djupare granskning. Överförmyndaren får på så sätt möjlighet att i ett tidigt skede granska de redovisningar som bedöms ha störst risk och därmed kunna vidta snabba åtgärder om brister upptäcks. Några riskfaktorer som Länsstyrelsen pekar ut är t.ex:

- Ställföreträdaren har inte redovisat tidigare.
- Ställföreträdaren har många uppdrag.
- Ställföreträdarens tidigare redovisning har varit bristfällig.
- Ställföreträdaren har redovisat en avvikande utgift, ett större inköp eller att ställföreträdaren har gett kontanter till huvudmannen

Förvaltningen föreslår att nämnden ska besluta om målsättningar för granskningen av årsräkningar som avser redovisningsår 2021. Förslaget är att 80 % alla årsräkningar ska vara färdiggranskade i juni 2022 och att granskningen av samtliga årsräkningar samtidigt ska vara påbörjad. Att en räkning är påbörjad innebär exempelvis att en förgranskning är genomförd eller att en komplettering har begärts. Förslaget innebär också att granskningen av en enskild årsräkning inte får överstiga sju månader samt att vissa räkningar ska djupgranskas.

Förvaltningen föreslår att undantag från de övergripande målsättningarna ska få förekomma om särskilda skäl föreligger. Exempel på ett sådant är att kompletteringar inte inkommer.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser, utöver administrativ tid.

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden beslutar om följande mål för granskningen av årsräkningar som avser redovisningsår 2021:

80 % av alla årsräkningar som har inkommit i tid ska vara färdiggranskade i slutet av juni 2022.

100 % av alla årsräkningar ska vara påbörjade sista juni 2022, om inte särskilda skäl föreligger för enskilda årsräkningar.

Handläggningen av en enskild årsräkning får inte överstiga sju månader från det att den inkom till överförmyndarsamverkan, om inte särskilda skäl föreligger.

10 % av årsräkningarna ska genomgå djupgranskning (nivå 3). Bland dessa ska räkningar som granskats med anmärkning föregående år ingå. Övriga ska väljas ut genom stickprov och omfatta alla kategorier av förordnade ställföreträdare.

Ställföreträdare som lämnar sin första årsräkning ska prioriteras för granskning.

Beslutet ska skickas till

Överförmyndarsamverkan Alingsås Lerum

Cecilia Knutsson
Stabschef

Linda Silander
Enhetschef

Entledigande av god man,
11 kap 20 § föräldrabalken

5

2021.008 ÖN

Entledigande av god man,
föräldrabalken 11 kap. 20 §

6

2021.014 ÖN

Redovisning av delegationsbeslut

7

Att: Risne, Helen
Kärrbogata 47
441 96 Alingsås

Datum 2021-09-21 Dnr 2021.016 ÖN

Nämnd	Överförmyndarnämnden Alingsås
Beslutande	Cecilia Knutsson, stabschef
Enligt beslut om delegation	1.3 – Myndighetens avslag på begäran om utlämnande av allmän handling samt uppställande av förbehåll i samband med utlämnande
Ärende	Avslag på begäran om allmän handling Avslag på begäran om utlämnande av allmän handling
Beslut	Er begäran om utlämnande av allmänna handlingar som inkom den 16 september 2021 bifalls i den del du har rätt att ta del av de handlingar som rör ställföreträdarskapet och som förvaras hos överförmyndaren i enlighet med föräldrabalken 16 kap. 7 §. De handlingar som inte omfattas av lagrummet bedöms innehålla sekretessbelagda uppgifter och lämnas därför inte ut.
Skäl för beslutet	Kommunens bedömning är att samtliga uppgifter i begärda handlingarna som benämns <i>vandelsprövning och kontroll av god man</i> omfattas av sekretess enligt 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen. Handlingar i samband med lämplighetskontroll av ställföreträdare ska enligt gällande dokumenthanteringsplan (2020.016 ÖN, punkt 9.6.2) gallras efter sex månader. Handlingarna som avses i begäran finns därför inte längre kvar hos överförmyndarnämnden. Cecilia Knutsson Stabschef

Anvisningar för hur beslutet överklagas

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten i Göteborg.

Beslutet överklagas skriftligen. Ange vilket beslut ni överklagar och datum för beslutet. Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha. Överklagandet ska ställas till Kammarrätten i Göteborg, men lämnas in eller skickas till Alingsås kommun, 441 81 Alingsås senast inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet.

Har överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att skickas vidare till kammarrätten, om inte beslutet efter omprövning ändras på det sätt ni begärt.

Underteckna skrivelsen och uppgi namn, postadress och telefonnummer.